

Bryder børnene den sociale arv og får en ungdomsuddannelse?

Af Nadja Hedegaard Andersen, NCA@kl.dk

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 12

Formålet med dette analysenotat er at belyse udviklingen i andelen af unge 25-årige, der får en ungdomsuddannelse. Der er særligt fokus på unge, hvis forældre ikke selv har en ungdomsuddannelse.

Analysens hovedkonklusioner

- Over de sidste tyve år er der sket en stigning i andelen af 25-årige, som gennemfører en ungdomsuddannelse, på 4,6 procentpoint. I 2018 var der således 81,4 pct. af de unge, som havde en ungdomsuddannelse.
- Blandt unge, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har, er der sket et fald i andelen, som gennemfører en ungdomsuddannelse, på 2,9 procentpoint. Faldet skal ses i lyset af en ændring i gruppens sammensætning i retning af en større andel ressourcetsvage personer, samt en betydelig mindre gruppe.
- Det er kun mændene, der har oplevet et fald i andelen af 25-årige med en ungdomsuddannelse, i gruppen af unge, hvis forældre står uden en ungdomsuddannelse. Mens kvinderne i gruppen har haft en uændret andel.
- Et lavt fagligt resultat ved 9. klasses afgangsprøver i dansk og matematik har en negativ betydning for sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Generelt får mændene lidt lavere karakterer end kvinderne.

Indhold

1	Baggrund og indledning	3
2	Metode og data.....	3
2.1	Data	3
2.2	Population.....	4
3	Resultater	5
3.1	Flere får en ungdomsuddannelse.....	5
3.2	Betydningen af køn.....	8
3.3	Betydningen af faglige resultater	9
3.4	Alder ved gennemførelse af ungdomsuddannelse.....	11

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 12

1 Baggrund og indledning

Siden 1990'erne har der været politiske målsætninger på uddannelsesområdet. Fx målsætningen om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have gennemført mindst en ungdomsuddannelse i 2015.

I dag indeholder ungemålsætningen, at mindst 90 procent af de 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse i 2030 samt et ønske om at halvere andelen af unge under 25, som hverken er i job eller i uddannelse¹. Målsætningen i dag sigter især mod et løft af de unge, der i dag hverken har tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse, samt at de unge så vidt muligt skal have en uddannelse, mens de er unge.

Kommunerne har ansvaret for at ruste eleverne til en ungdomsuddannelse via ungdomsuddannelsesvejledning og de kommunale skoler. Derfor er det vigtigt, at kommunerne har fokus på overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse for, at målsætningen om, at 90 pct. skal have en ungdomsuddannelse kan realiseres.

I nuværende analysenotat sættes der fokus på, hvordan det går med at bryde den social arv omkring ungdomsuddannelse. Fokuset er især på gruppen af unge, hvis forældre ikke selv har en ungdomsuddannelse. Det er vigtigt, at alle grupper kommer med i den positive udvikling med at gennemfører en ungdomsuddannelse også de unge, som kommer fra familier uden kompetencegivende uddannelse.

I analysenotatet ses der på udviklingen af 25-årige, som gennemfører en ungdomsuddannelse, blandt unge, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har, sammenlignet med unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse. Derudover er der fokus på kønsaspektet samt betydningen af den faglige præstation ved 9. klasses afgangsprøver.

2 Metode og data

2.1 Data

Der er anvendt registerdata fra Danmarks Statistik forskeradgang. De 25-åriges og deres forældres uddannelsesniveau stammer fra elevregisteret, som indeholder alle offentlige regulerede uddannelser. Der analyseres kun på ungdomsuddannelser, der er kompetencegivende (kompetencegivende almen uddannelse og erhvervskompetencegivende uddannelse).

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 12

¹ Kilde: Undervisningsministeriet.dk

2.2 Population

Der analyseres på personer, der primo det pågældende år er fyldt 25 år og bosat i Danmark. Derudover betinges der på, at de unge skal have taget udkolingen i en grundskole i Danmark. Denne betingelse sikrer, at alle de 25-årige har haft samme betingelser, for efter 9. klasse, at tage en ungdomsuddannelse. Fx sikre afgrænsningen, at der ikke analyseres på indvandrere, som er indvandret til landet efter 9. klasse.

Et vigtigt fokuspunkt i nuværende analysenotat er de unges forældres uddannelsesniveau. Derfor indgår kun personer, hvor både de unges og mindst én af forældrenes uddannelsesoplysninger er registreret i Danmarks Statistiks elevregister. Det indebærer, at mange indvandrere og efterkommere ikke er medtaget i analysen, da deres forældres og egne uddannelsesoplysninger er mangelfulde, *jf. tabel 2.1.1.*

Elevernes uddannelsesoplysninger er fra primo det år, hvor personen er fyldt 25 år. Forældrenes uddannelsesoplysninger er fra det år, hvor den unge er 15 år, dvs. det år hvor størstedelen af de unge stod over for at skulle fra grundskolen og videre til en ungdomsuddannelse. Der anvendes uddannelsesoplysning fra den forældre med det højeste uddannelsesniveau.

Ovenstående afgrænsninger betyder, at næsten 80 pct. af alle de 25-årige i 2018 indgår i analysen. I 1998 indgår 90 pct. af alle 25-årige, *jf. tabel 2.1.1.* Den højere andel, der er med i 1998 skyldes, at indvandrere og efterkommere udgjorde en mindre andel af det samlede antal 25-årige.

Tabel 2.1.1. Antallet af personer i analysen 1998 og 2018

		Antal 25-årige i befolkningen	Antal 25-årige i analysen	Pct. med i analysen
1998	Danskere	72.399	70.053	96,8
	Indvandrere	5.578	433	7,8
	Efterkommere	424	337	79,5
	I alt	78.401	70.823	90,3
2018	Danskere	63.102	61.615	97,6
	Indvandrere	13.788	645	4,7
	Efterkommere	3.883	2.051	52,8
	I alt	80.773	64.311	79,6

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Pga. fokus på de unges families uddannelsesbaggrund kan andelen, som gennemfører en ungdomsuddannelse, ikke sammenlignes med andre analyser, hvor der kun ses på om unge har gennemført en ungdomsuddannelse eller ej.

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 12

3 Resultater

3.1 Flere får en ungdomsuddannelse

Flere får en ungdomsuddannelse

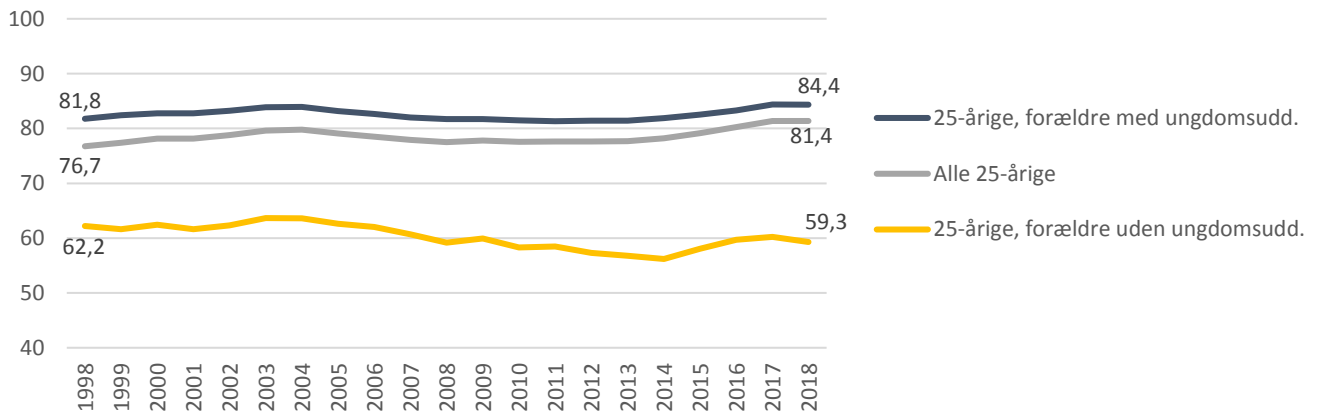
Andelen af 25-årige, som har gennemført en ungdomsuddannelse, er steget med 4,6 procentpoint over de sidste tyve år. Fra 76,7 pct. i 1998 til 81,4 pct. i 2018.

Lavere andel 25-årige gennemfører en ungdomsuddannelse blandt unge med ufaglærte forældre

Der er stor forskel på andelen, som gennemfører, hvis der opdeles på om forældrene selv har en ungdomsuddannelse eller ej. 59,3 pct. af de unge, hvis forældre ikke selv har en ungdomsuddannelse, har endnu ikke gennemført en ungdomsuddannelse som 25-årig. Mens det blandt unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, er 84,4 pct.

Der er sket et fald i andelen, som gennemfører en ungdomsuddannelse, blandt unge, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har, på 2,9 procentpoint over de sidste tyve år. Fra 62,2 pct. i 1998 til 59,3 pct. i 2018. Omvendt er andelen steget med 2,6 procentpoint blandt unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse. Fra 81,8 pct. i 1998 til 84,4 pct. i 2018.

Figur 3.1.1: Udviklingen i andelen af unge 25-årige med en ungdomsuddannelse fordelt på forældrenes uddannelsesniveau

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Den faldende andel uden en ungdomsuddannelse skal ses i lyset af et kæmpe fald i antallet af unge, som har forældre uden en ungdomsuddannelse. Det kæmpe fald kan ses i sammenhæng med, at der over de sidste tyve år er sket et kraftigt fald i efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft og en stigning i efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft.

I 1998 var det hver fjerde 25-årig, hvis forældre stod uden en ungdomsuddannelse, mens det tyve år senere i 2018 er godt hver tiende, *jf. figur 3.1.2*. Det betyder, at gruppen af unge med forældre uden en ungdomsuddannelse, er markant anderledes i dag, end for tyve år siden.

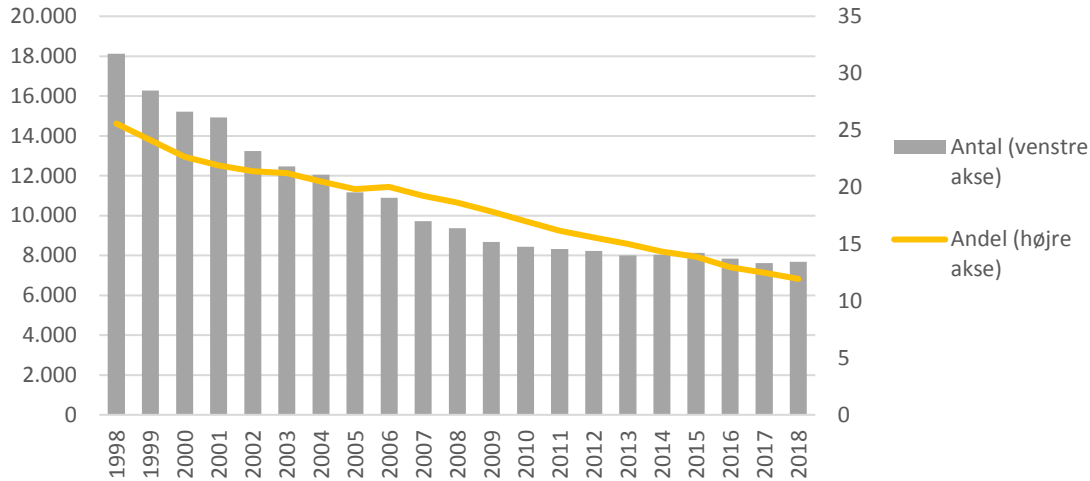
Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 12

Figur 3.1.2 Udviklingen i antallet og andelen af 25-årige, med forældre uden en ungdomsuddannelse

Dato: 22. januar 2019

 Sags ID: SAG-2018-06979
 Dok. ID: 2679871

 E-mail: NCA@kl.dk
 Direkte: 3370 3360

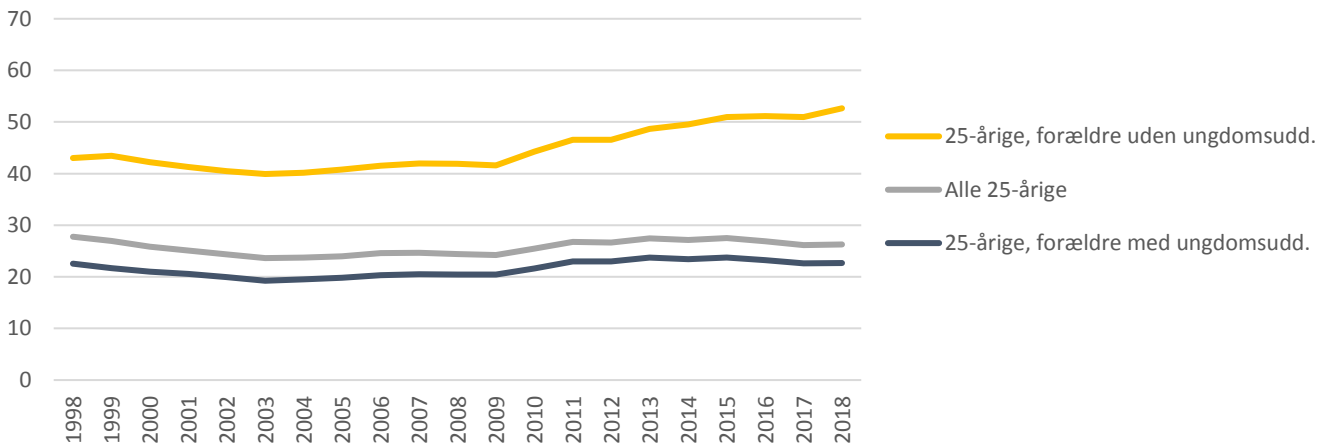
 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 6 af 12

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Lav tilknytning til arbejdsmarkedet

Ændringen i gruppens sammensætning giver sig bl.a. i udtryk ved gruppens arbejdsmarkedstilknytning. I 1998 stod 43 pct. af forældrene uden en ungdomsuddannelse og uden for arbejdsmarkedet. Mens det i 2018 var 53 pct. af gruppen, *jf. figur 3.1.3*. Blandt gruppen af 25-årige, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, har andelen været nogenlunde konstant i perioden på ca. 20 pct.

Figur 3.1.3 Udviklingen i andelen af forældre udenfor arbejdsmarkedet, pct.

Note: Der analyseres på forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet to år før de unge bliver 25 år, pga. manglende data i 2017 og 2018. Der ses på forælderen med tættest tilknytning til arbejdsmarkedet, dvs. hvis den ene part står uden for arbejdsmarkedet, mens den anden omvendt er i arbejde eller midlertidig arbejdsløs, så registreres den unge, som at forældrene ikke er uden for arbejdsmarkedet. Datakilden ændres i 2008, hvilket kan påvirke resultatet lidt, derfor er udviklingen i begge grupper medtaget, så udviklingen kan sammenlignes mellem grupperne.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. Der er anvendt RAS til at bestemme forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet.

Ovenstående figur viser, at gruppen, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har, er blevet mere ressourcesvag end gruppen var for tyve år siden. Dette perspektiv skal tages med, når vi ser et fald i andelen af unge, som ingen ungdomsuddannelse får, blandt gruppen.

Sandsynligheden for, at de unge får en ungdomsuddannelse falder yderligere, hvis forældrene både ingen ungdomsuddannelse har samt står udenfor arbejdsmarkedet, *jf. tabel 3.1.1*. I 2018 var det godt halvdelen (52,2 pct.) af de unge i denne gruppe, som havde gennemført en ungdomsuddannelse.

Hvis forældrene ingen ungdomsuddannelse har, men er i arbejde eller midlertidig arbejdsløs så er det to ud af tre unge (67,2 pct.), som har gennemført en ungdomsuddannelse.

Sandsynligheden for at få en ungdomsuddannelse er faldet over de sidste tyve år både blandt unge, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har og forældre som står udenfor arbejdsmarkedet, samt blandt unge, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har, men er i arbejde eller arbejdsløs, *jf. tabel 3.1.1*.

Sandsynligheden for at få en ungdomsuddannelse er omvendt steget over de sidste tyve år blandt unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, både blandt dem, hvis forældre står uden for arbejdsmarkedet og blandt de unge, hvis forældre er inden for arbejdsmarkedet (i arbejde eller midlertidig arbejdsløs).

Tabel 3.1.1 Andelen af 25-årige med en ungdomsuddannelse fordelt på forældrenes uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet, 1998 og 2018

Ingen ungdomsuddannelse	Udenfor arbejdsmarkedet	Andel af de 25-årige med en ungdomsudd.		Ændring Pct. point
		1998	2018	
x	x	53,1	52,2	-0,9
x		69,1	67,2	-1,9
	x	73,7	75,4	1,7
		84,1	87,0	2,9

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Figur 3.1.4 viser, hvor meget de enkelte grupper fylder i det samlede billede. Her ses det, at gruppen af 25-årige, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har er blevet betydelig mindre. Derudover ses det, at gruppen af 25-årige, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, men hvis forældre har en ungdomsuddannelse, har været stort set konstant over de sidste tyve år, og i 2018 udgør de stadig 14 pct. af alle 25-årige.

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979

Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk

Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10

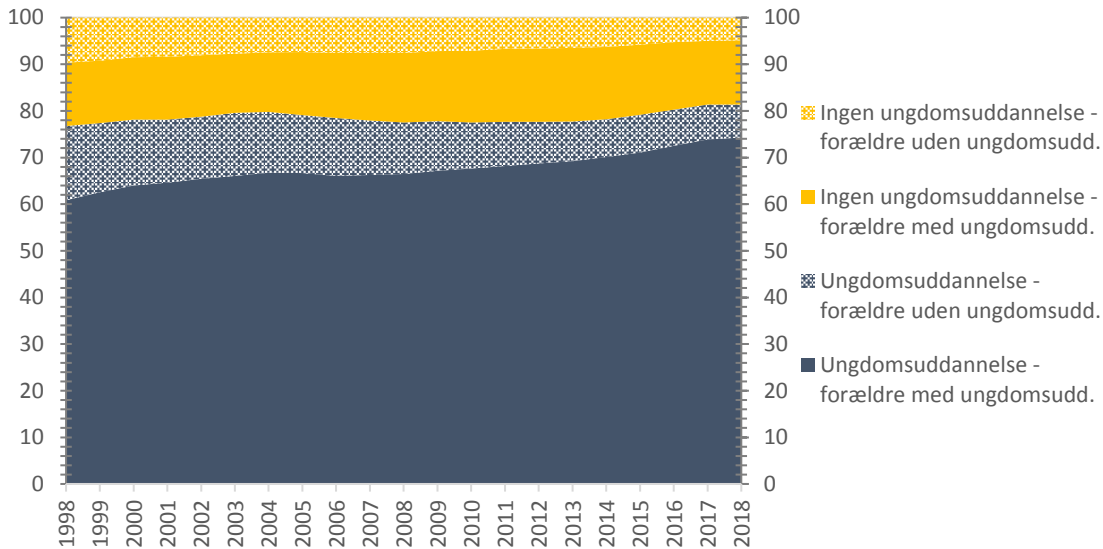
Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 7 af 12

Figur 3.1.4 Udviklingen i analysegruppernes størrelse, pct.

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 12

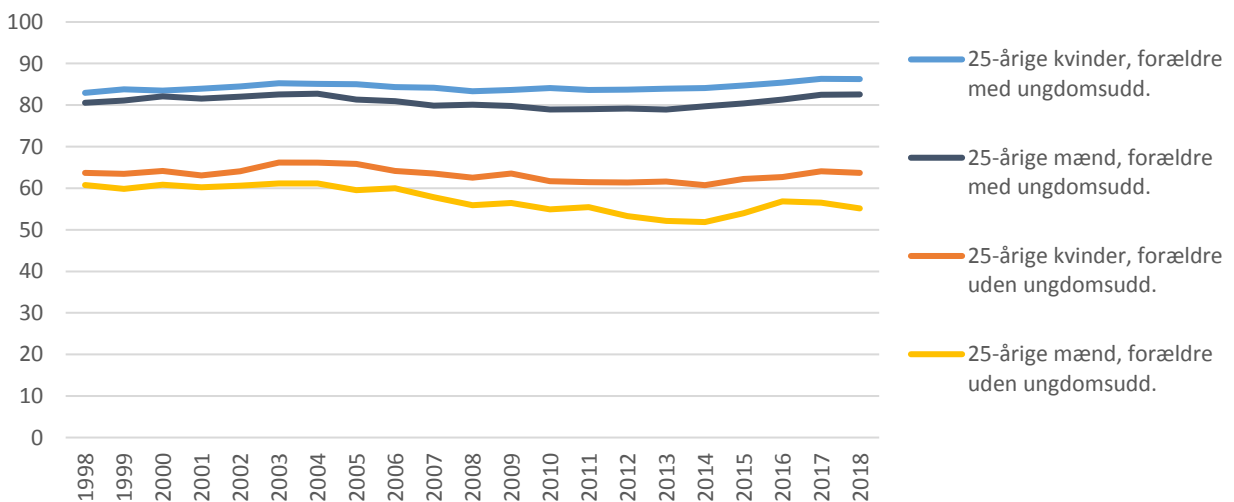
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

3.2 Betydningen af køn

Helt generelt er der flere kvinder end mænd, der får en ungdomsuddannelse. I 2018 havde 83,6 pct. af kvinderne gennemført en ungdomsuddannelse som 25-årige, mens det blandt mændene var 79,3 pct.

Forskellen i sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse mellem kønnene er blevet større over de sidste tyve år. I 1998 var der 2,5 procentpoint flere kvinder end mænd, der fik en ungdomsuddannelse, i 2018 er forskellen 4,3 procentpoint.

Figur 3.2.1 Udviklingen i andelen af 25-årige, der gennemfører en ungdomsuddannelse, fordelt på køn og om forældrene har en ungdomsuddannelse, pct.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København Swww.kl.dk
Side 9 af 12

I 2018 havde 55,1 pct. af de 25-årige mænd en ungdomsuddannelse blandt unge, hvis forældre ikke har en ungdomsuddannelse, i 1998 var andelen 60,8 pct., dvs. et fald på 5,7 procentpoint. Blandt kvinderne var det 63 pct. i 2018, der havde en ungdomsuddannelse, hvilket er en uændret andel i forhold til 1998.

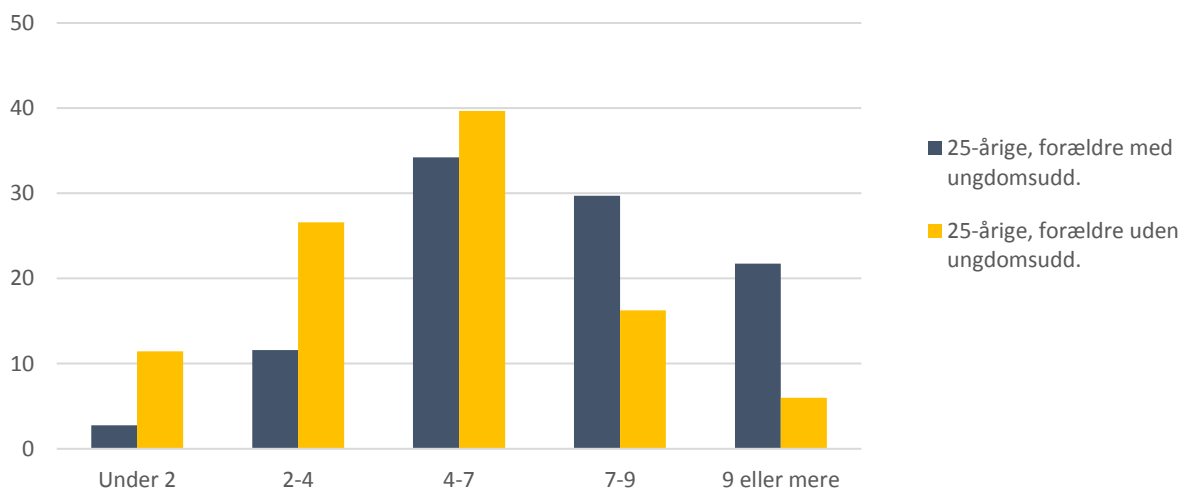
Forskellene mellem kønnene har udviklet sig i forskelligt tempo i de to analysegrupper. Den største forskel mellem kønnene er sket blandt gruppen af 25-årige, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har, *jf. figur 3.2.1*. I 1998 var der 2,9 procentpoint flere kvinder end mænd, der fik en ungdomsuddannelse, i 2018 er forskellen vokset til 8,6 procentpoint.

Blandt gruppen af unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, følger forskellene i kønnene stort set den generelle trend. I 1998 var forskellen i andelen 2,4 procentpoint, mens den i 2018 var steget til 3,7 procentpoint, *jf. figur 3.2.1*.

3.3 Betydningen af faglige resultater

En større andel af de unge, hvis forældre står uden en ungdomsuddannelse, fik under 2 og mellem 2-4 i karaktergennemsnit i dansk og matematik ved 9. klasses afgangsprøve, *jf. figur 3.4.1*. Mens en langt større andel af de unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, fik et karaktergennemsnit på 7-9 og over 9 ved afgangsprøverne i dansk og matematik.

Figur 3.4.1: Karakterfordeling ved 9. klasses afgangsprøve fordelt på forældrenes uddannelsesniveau for 25-årige i 2018

Note: Kun beregnet for unge, der var oppe i 9. klasses afgangsprøve i skoleåret 2007/2008 og som var 25 år primo 2018. Karaktergennemsnit i dansk og matematik.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Lavt fagligt resultat ved 9. klasses afgangseksamen har en negativ betydning for sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse, *jf. figur 3.4.2*. Denne sammenhæng gælder uanset de unges baggrund. Således er

forskellene i sandsynligheden for at læse videre mellem de to grupper betydelig mindre, når der tages højde for de unges karaktergennemsnit i dansk og matematik.

Dato: 22. januar 2019

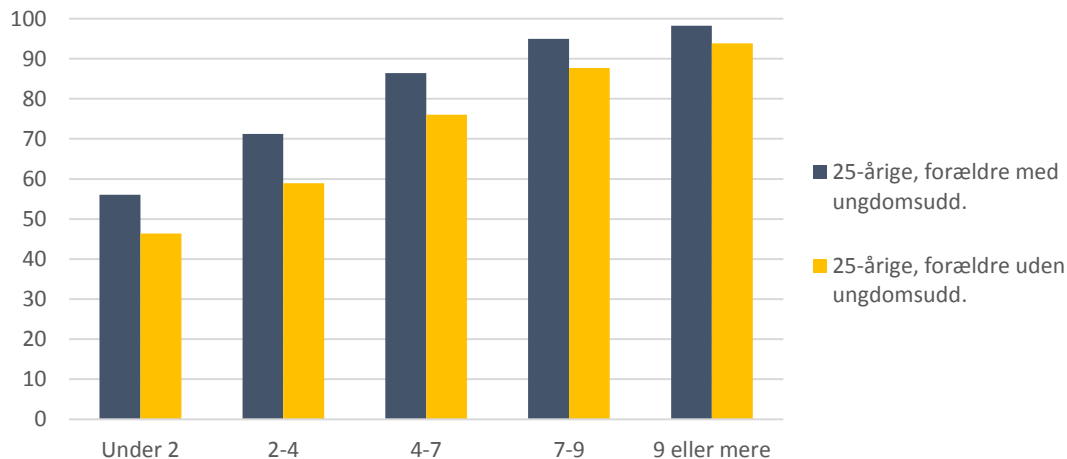
Sags ID: SAG-2018-06979
Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 10 af 12

Figur 3.4.2: Andelen af de 25-årige, som har gennemført en ungdomsuddannelse, fordelt på karaktergennemsnittet ved 9. klasses afgangsprøve, 2018

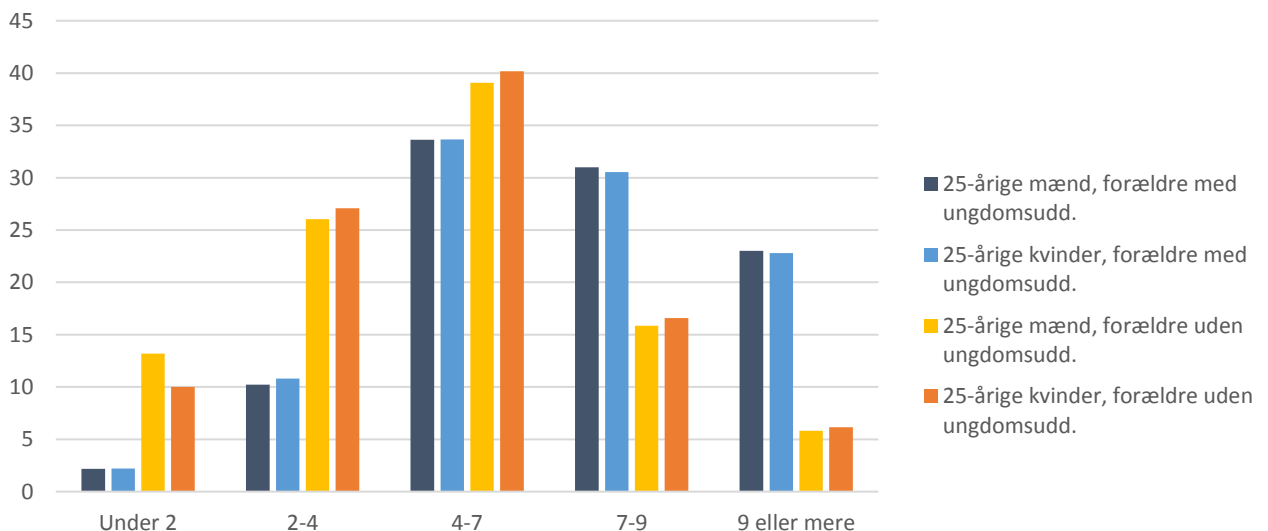

Note: Kun beregnet for unge, der var oppe i 9. klasses afgangsprøve i skoleåret 2007/2008. Karaktergennemsnit i dansk og matematik.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Generelt får pigerne lidt højere karakter end drengene. Den største kønsforskel ses blandt gruppen af 25-årige, hvis forældre ikke har en ungdomsuddannelse, jf. figur 3.4.3. 13 pct. af drengene fik under 2 i dansk og matematik, mens det gjaldt 10 pct. af pigerne.

Figur 3.4.3: Karakterfordeling ved 9. klasses afgangsprøve fordelt på forældrenes uddannelsesniveaue og køn, 2018

Note: Karakter i dansk og matematik ved 9. klasses afgangsprøve

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Dato: 22. januar 2019

 Sags ID: SAG-2018-06979
 Dok. ID: 2679871

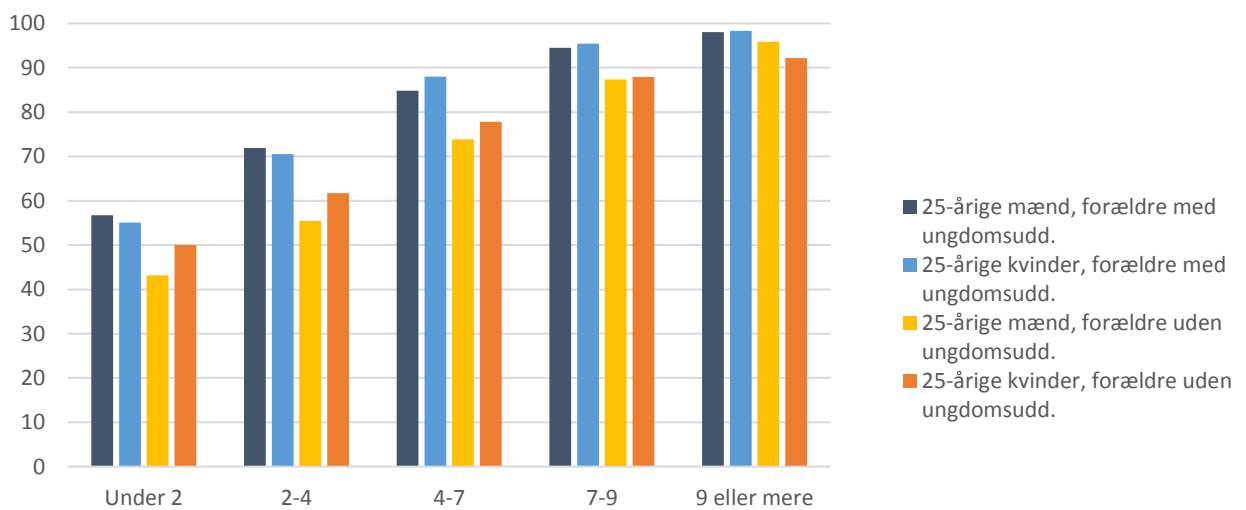
 E-mail: NCA@kl.dk
 Direkte: 3370 3360

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 11 af 12

Der er ikke store kønsforskelle i andelen, som gennemfører en ungdomsuddannelse, på de enkelte karaktergrupper, *jf. figur 3.4.4*. Dog er der lidt flere kvinder end mænd, der får en ungdomsuddannelse, blandt de unge med lave karakterer, og hvis forældre ingen ungdomsuddannelser har. Omvendt er der lidt flere mænd end kvinder, der får en ungdomsuddannelse, blandt de unge med de højeste karakterer, og med en baggrund hvor forældrene ikke har en ungdomsuddannelse.

Figur 3.4.4: Andelen af de unge 25-29-årige, som har gennemført en ungdomsuddannelse, fordelt på karaktergennemsnittet ved 9. klasses afgangsprøve, køn og forældrenes uddannelsesniveau

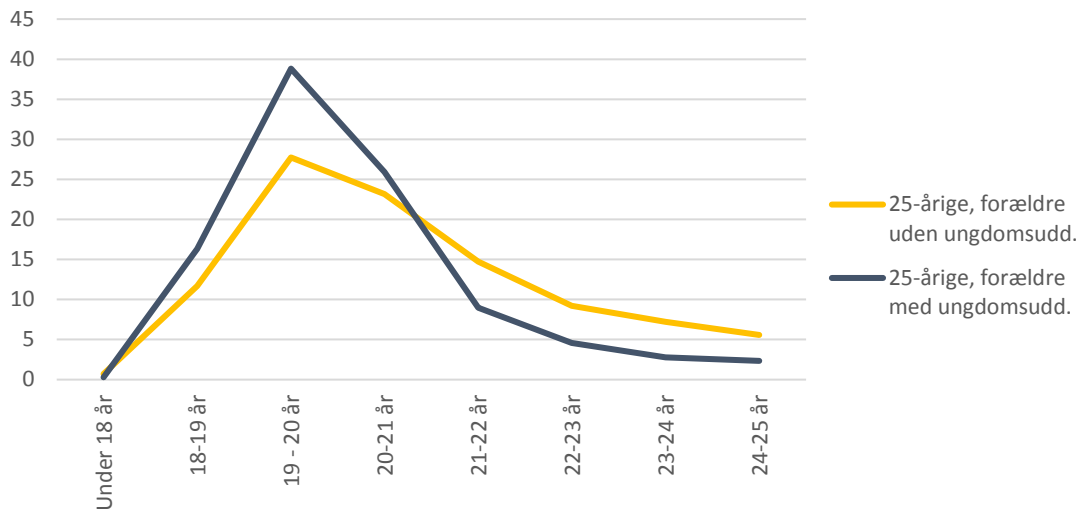
Note: Karakter i dansk og matematik ved 9. klasses afgangsprøve

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

3.4 Alder ved gennemførelse af ungdomsuddannelse

Gennemsnitsalderen for gennemførelse af ungdomsuddannelse er højere for unge, hvis forældre ingen ungdomsuddannelse har end gruppen af unge, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, *jf. figur 3.3.1*. I 2018 var gennemsnitsalderen 20,8 år blandt de 25-årige, hvis forældre ikke har en ungdomsuddannelse. Blandt gruppen af 25-årige, hvis forældre har en ungdomsuddannelse, er alderen 20,1 år, *jf. figur 3.3.2*.

Figur 3.3.1 Fordeling af alder ved gennemført ungdomsuddannelse, 2018

Dato: 22. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-06979

Dok. ID: 2679871

E-mail: NCA@kl.dk

Direkte: 3370 3360

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

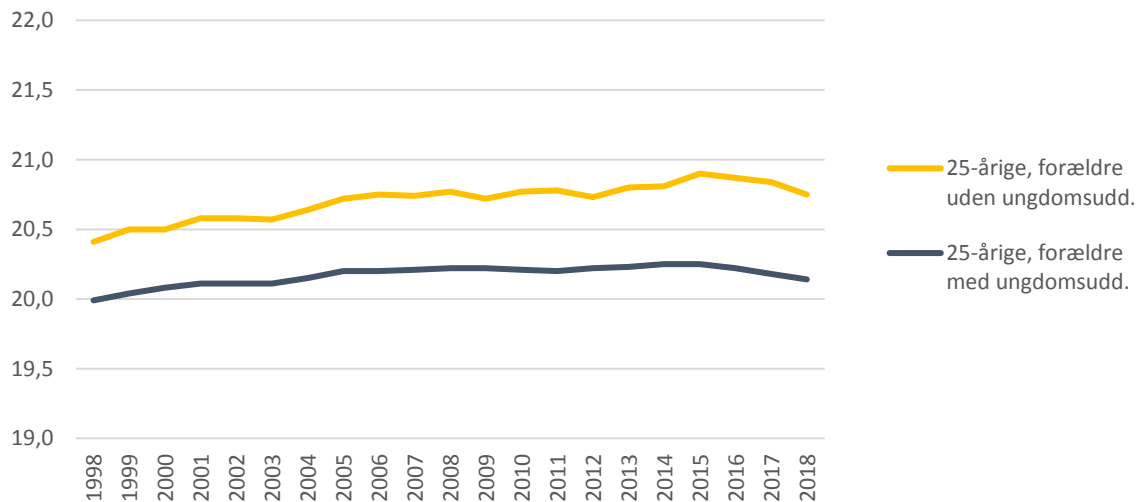
www.kl.dk

Side 12 af 12

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Fra 1998 til 2015 er der sket en stigning i gennemsnitsalderen for, hvornår de 25-årige har gennemført deres ungdomsuddannelse. De sidste tre år har gennemsnitsalderen været faldende, *jf. figur 3.3.2.*

Figur 3.3.2 Udviklingen i gennemsnitsalderen ved gennemførelsen af ungdomsuddannelsen

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik